

Verlag Regiobijeenkomst Overijsselse Omgevingsvisie Deventer 16 maart 2016

Aan dit verslag kunnen geen rechten worden ontleend

Tafel logistiek

Omgevingsvisie: nieuwvestiging van logistiek bedrijven met een (bovenregionale) behoefte dienen zich bij voorkeur te vestigen in:

- Twente Hengelo / Almelo
- Zwolle kampen
- Deventer
- Hardenberg onderdeel Euroterminal Emmen-Coevorden.

Vragen:

- Wat is de rol provincie?
- Duiding logistieke hotspot niet alleen ruimtelijk. Enerzijds ruimtelijke vertaling anderzijds is het samenwerking.
- Vragen over samenwerking met andere buurprovincies

Inleiding Arno

Insteek Omgevingsvisie: ruimte bieden aan nieuwvestigers op logistieke hotspots

Logistiek agenderen samen met ondernemers. Er komt een gezamenlijke logistieke agenda. Vooral kijken naar waar zitten de kansen?

Waarom logistieke hotspots aanwijzen in Overijssel? We zijn onderdeel van de Noordzee-Baltic corridor, die loopt vanaf de zeehavens, via Overijssel (A1, Twentekanaal, spoor), Duitsland, Polen naar de Batische Staten. Door verwachte toename van goederenstromen op deze corridor liggen hier voor de logistieke sector kansen.

Binnen Overijssel zijn er drie hotspots, Twente, Deventer en Zwolle-Kampen. Hardenberg is niet aangewezen als logistieke hotspot. Het zwaartepunt van logistieke activiteiten in deze regio vindt plaats in Emmen-Coevorden (spoorterminal). Wel wordt er in Hardenberg ruimte geboden aan nieuwvestiging van grotere bedrijven.

Ook in hotspot Deventer zijn kansen voor het versterken van de logistieke sector. Samenwerking op het gebied van logistiek in de Stedendriehoek moet zich nog verder ontwikkelen.

Vraag: hoe kun je goed sturen? Hoe zorg je ervoor dat grote transportbedrijven zich ook daadwerkelijk op de logistiek hotspots? Hoe gaan we om met bestaande bedrijven?

Uitbreiding bestaande bedrijven blijft mogelijk, wel kritisch op ruimtevraag van bedrijven. Elke gemeente kan voorzien in lokale behoefte, inclusief lokaal geworteldheid. Belangrijk: Keuze aan bedrijven overlaten, bedrijven hebben vaak eigen beleid en eigen visie in vestiging op een locatie.

Als je kijkt naar nieuwvestigers, bijv, grote logistieke bedrijven, die kijken naar kansen, randvoorwaarden, aanwezigheid andere bedrijven, en maken zelf de afweging waar zij zich willen vestigen. Principe logistiek: ruimte bieden aan logistieke bedrijven.

Vraag: wat is de te verwachten groei in logistieke sector?

Vroeger groots denken nu meer denken in middenscenario's. Maar ook in deze scenario's wordt nog flinke groei verwacht.

Vraag: elke provincie heeft logistiek beleid. Waarin onderscheid je als provincie? Of concurrer je elkaar?

Belangrijk: Erkenning vanuit ondernemers om zelf een alliantie voor Overijssel te smeden. We hebben elkaar nodig om propositie te maken. Kijken welke terminals hebben we dit moment. We moeten complementair aan elkaar zijn, elkaar niet wegconcurreren. Er is overleg met de buurprovincies over afstemming van programma's.

Vraag: Waarom is netwerkstad Twente geen hotspot?

Hengelo-Almelo worden aangewezen als hotspot, waarom Oldenzaal niet?

Wel onderdeel van de hotspot, maar niet waar de concentratie van (grote) logistieke bedrijven plaatsvindt. Ook de logistieke ondernemers in Oldenzaal zijn betrokken bij samenwerking en schuiven aan bij de overleggen over logistieke agenda.

Provincie Flevoland

Provincie Flevoland is bezig met een logistieke visie. Zoek ook met hen de samenwerking op.

De Logistieke Hotspots en de Strategische Logistieke Alliantie Overijssel

Het grensoverschrijdende karakter van de logistieke hotspots zie je overal terug. Het zijn geen afgebakende, fysieke cirkels. Logistiek houdt niet op bij de provinciegrens. De provincie is nu met stakeholders in gesprek, zij vinden het belangrijk om het thema logistiek gezamenlijk op te pakken en om te gaan samenwerken via de Strategische Logistieke Alliantie Overijssel.

Rol provincie: opstellen van een gezamenlijke agenda, laat ondernemers aan het woord. Provincie heeft een coördinerende rol. Het gaat niet alleen om het fysieke (de benodigde ruimte) maar ook om de samenwerking.

Vraag: zijn ook gemeenten bij de gesprekken betrokken?

Ja, ook gemeenten zitten bij de gesprekken.

Vraag: Bereikbaarheid hotspots.

In het kader van de netwerkvisie worden voor de verschillende modaliteiten koersdocumenten opgesteld en dus ook voor het goederenvervoer. In dit kader wordt een visie opgesteld t.a.v. de bereikbaarheidskwaliteit van de logistieke hotspots in Overijssel per weg, water en spoor.

Vraag: goederenvervoer rondom Deventer?

Doorgaande goederentreinen mogen niet ten koste van leefbaarheid. In het kader van het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) is het standpunt van de provincie dat er geen toename van doorgaande goederentreinen door Overijssel mag plaatsvinden (principe nee, tenzij). Vanuit economisch perspectief: goederenvervoer per spoor biedt ook kansen voor logistiek. Is onderdeel van koersdocument goederenvervoer om hierop een visie te ontwikkelen.

Vraag Deventer: aandacht voor personenvervoer per trein op het traject Deventer-Zwolle. Nu Enkelvoudig spoor, de wens om dubbelspoor van te maken.

Duiding logistieke hotspots:

Vragen van gemeente: Er zijn nu logistieke hotspots aangewezen. Betekent dit nu dat gemeenten als Hellendoorn en Wierden geen hotspot zijn?

Deze gemeenten zijn onderdeel van logistieke hotspots.

Vraag Verbreding A1: wat zijn de effecten daarvan?

Boost regionale economie, betere bereikbaarheid.

Tafel Omgevingsverordening, APK & wvttk

Aan tafel 6 zijn een veelheid van onderwerpen voorbijgekomen, waarbij van de kant van de provincie is toegelicht hoe die onderwerpen meegenomen worden in de lopende revisie van de Omgevingsvisie. Daarbij is ook ingegaan op de aanpassingen van de Omgevingsverordening die daaruit voortvloeien.

Aan de orde is gekomen de nieuwe regeling voor wonen waarvoor Provinciale Staten inmiddels de concepttekst hebben laten publiceren. De regeling is bedoeld als vangnet onder de woonafspraken die door bijna alle gemeenten zijn getekend. De regeling gaat uit van bouwen op basis van de actuele behoefte die past in de regionale programmering. Een nieuw element is de opdracht om capaciteit in bestemmingsplannen te schrappen als uit actueel behoefteonderzoek blijkt dat daaraan geen behoefte meer bestaat.

Voor bedrijventerreinen wordt pas een aangepaste regeling opgenomen in de Omgevingsverordening als het lopende traject reprogrammeren bedrijventerreinen is afgerond. In die nieuwe regeling wordt naar verwachting ook een bepaling opgenomen die verplicht tot het schrappen van overcapaciteit.

De regelingen voor detailhandel en kantoren (waar ook sprake is van overcapaciteit) worden in deze ronde nog niet aangescherpt. De huidige regelingen sturen al aan op hergebruik van bestaande panden en gaan het toevoegen van nieuwe capaciteit tegen.

In de Omgevingsvisie worden de Deltabeslissingen verankerd, waarbij aangetekend is dat er voor de uitwerking nog nadere beslissingen nodig zijn die met latere APK-rondes waar nodig in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening zullen worden opgenomen.

De term 'beleidsneutraal' roept vragen op. Uitgelegd is dat dit een term is die binnen de provincie wordt gebruikt om aan te geven dat het gaat over onderwerpen waarvoor GS en/of PS inmiddels al richting hebben gegeven in beleidsuitspraken en besluiten en intern geen discussie meer vragen, maar die nog een plek moeten krijgen in de tekst van de Omgevingsvisie. Daarbij is niet uit te sluiten dat partijen buiten de provincie nog wel de discussie willen aangaan over de gekozen richting. Die ruimte is er, in ieder geval in het kader van de zienswijzenprocedure.

Aandacht is gevraagd voor klimaatadaptatie, waarvoor ook geldt dat de initiatieven van onderop kunnen komen. Dit past bij de uitnodigingsplanologie die nadrukkelijker een plek krijgt in sturingsfilosofie van de provincie. Ook is aandacht gevraagd voor de kansen die 'cross overs' bieden. Gewezen is op de mogelijkheid om bij herstructurering meer ruimte te creëren voor water en groen. Dat is niet alleen van belang voor de klimaatadaptatie, maar draagt ook bij aan thema's als 'natuur in de stad' en gezondheid (beweging, speelplekken).

Gelet op de dynamiek in de samenleving, is het niet meer mogelijk om te werken vanuit 'blauwdrukplanologie'. De Omgevingsvisie moet dan ook gezien worden als een dynamisch document, dat waar nodig aangepast kan worden door middel van jaarlijkse 'APK-rondes' en waarbij het voeren van publieke dialoog een doorgaand proces is.

Het APK-onderwerp landgoederen levert geen nieuw beleid op, maar moet ervoor zorgen dat het provinciale beleid op dit thema beter terug te vinden is en uitnodigend geformuleerd wordt.

De uitspraak dat de Omgevingsvisie 'omgevingswetproof' moet zijn riep de vraag op of de provincie dan ook de normeringen vanuit de Omgevingswet zoals voor veilig en gezondheid gaat verwerken in het beleid. Duidelijk is gemaakt dat de Omgevingsvisie alleen kan ingaan op zaken die van provinciaal belang zijn en dat de provincie geen zaken regelt die thuishoren bij het Rijk of de gemeenten. Het 'omgevingswetproof' zijn van de Omgevingsvisie duidt vooral op het feit dat de provincie (overigens al sinds 2009) integrale visie heeft voor het fysieke domein, waar andere provincies nog een integratieslag moeten doen in hun beleid.

Overigens is het thema 'gezond en veilig' (ook al sinds 2009) 1 van de 9 centrale beleidsambities. In de praktijk blijkt het lastig om daaraan concreet invulling te geven op provinciaal niveau, omdat de provincie weinig formele bevoegdheden heeft op dit terrein. Het thema komt in de nieuwe tekst van de Omgevingsvisie wel prominenter in beeld, oa in de aanvullende kwaliteitseisen voor agrarische bedrijven. Aan tafel werd de oproep gedaan aan de provincie om nadrukkelijker een rol te spelen bij het thema gezond en veilig als het gaat om kennisverwerven en -delen omdat er bij gemeenten nog te weinig kennis is als het gaat om de aanpak van dierziekten ed.

Een nieuw element in de Omgevingsverordening wordt de regeling voor zonnepanelen. Er wordt een verruiming geboden in de vorm van zelfstandige veldopstellingen van zonnepanelen, maar dan wel onder de conditie dat het gaat om tijdelijk gebruik (dus omkeerbaar) en met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit (omdat tijdelijk wel gaat over een periode van 15 tot 20 jaar).

Het revisiethema logistiek leidt niet tot een aanscherping van de verordening. De geldende regeling voor bedrijvigheid laat voldoende ruimte voor logistieke ontwikkelingen. De provincie heeft wel een voorkeur voor vestiging van regionaal georiënteerde logistiek binnen 'logistieke hotspots' en zet daar dan ook de provinciale investeringen in.

De regeling voor de EHS wordt beperkt aangepast. Doel daarvan is duidelijk te maken dat er meer ruimte is voor saldering op gebiedsniveau dan uit de huidige regeling blijkt.

Gevraagd is of de provincie nog iets gaat doen aan de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving, om gemeenten en initiatiefnemers op weg te helpen bij nieuwe ontwerpen. Er is gewezen op de handreiking die samen met gemeenten is gemaakt en waarin methodes staan om de balans te bepalen tussen ontwikkelingsruimte en extra investeringen in ruimtelijke kwaliteit. Verder is er een voorbeeldenbank KGO, maar die wordt niet heel actief aangevuld. De provincie heeft de indruk dat de KGO inmiddels goed functioneert en er geen extra acties nodig zijn.

Gelet op het coalitieakkoord van 2015 moet in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening verduidelijkt worden hoe de provinciale sturing op regionale programmering en de toepassing van

de SER-ladder zich verhoudt tot de landelijke Ladder voor Duurzame verstedelijking. De provincie faciliteert de regionale programmering die de basis kan zijn voor de onderbouwing van de Ladder voor Duurzame verstedelijking. De provincie kiest er niet voor om de landelijke Ladder zondermeer over te nemen in de Omgevingsverordening, omdat zij ruimte wil hebben voor een eigen regionale invulling daarvan. Daardoor kan het concentratieprincipe gehandhaafd blijven dat er vanuit gaat dat een gemeente altijd moet kunnen bouwen voor de lokale behoefte.

Er worden in de Omgevingsvisie geen nieuwe tracés voor wegen, waterwegen of spoor voorzien.

Toegelicht is dat de Omgevingsvisie objectgericht geschreven gaat worden om te voldoen aan geldende digitaliseringseisen. Op dit moment zijn de teksten in de maak, maar moet het digitale systeem nog gebouwd worden. De suggestie is gedaan om ervaringen met digitalisering van dit soort visiedocumenten onderling te delen, om elkaar ook op dit aspect verder te helpen.

Tafel Bestaand Bebouwd Gebied

Wat is er nieuw aan het beleid?

De bestaande principes van concentratiebeleid en detailhandelsbeleid (zoals het verbod op weidewinkels) veranderen niet. In die zin is er niets veranderd. We leggen wel meer focus op de stedelijke netwerken. Vooral in het samenspel (complementariteit), om ervoor te zorgen dat steden en dorpen elkaar aanvullen. Dat beleid moet nog doorontwikkeld worden, samen met partners. Daarnaast zijn er nu grenzen aan de groei. Waar we in 2009 uitgingen van groei van woningen en bedrijventerreinen, stuurt de provincie nu op regionale afstemming over programmering.

Wie bepaalt de grenzen van stedelijke netwerken?

Het ontbreekt nog aan kennis over het functioneren van stedelijke netwerken. Daar wordt op dit moment onderzoek naar gedaan, samen met de provincie Gelderland. De revisie van de Omgevingsvisie is een eerste startpunt om de focus te leggen op stedelijke netwerken, en de onderlinge samenwerking tussen steden en dorpen, met als doel dat ze elkaar aanvullen en samen sterker worden. Hoe een stedelijk netwerk in de praktijk functioneert en wat de grenzen van zo'n netwerk zijn, gaan we daarom nog onderzoeken en uitwerken met partners. Daarbij wordt opgemerkt dat het van belang is om stedelijke netwerken in een geheel te zien (steden en omliggende kernen). Zo bestaat de stedendriehoek Deventer uit 7 grotere en kleinere gemeenten. Het kan ook per thema/onderwerp verschillen hoe steden en dorpen elkaar kunnen aanvullen. Tot slot wordt opgemerkt dat er bij sommige gemeenten al kennis is over het functioneren van steden en dorpen ten opzichte van andere omliggende steden en dorpen. Het is goed om de bestaande kennis ook te benutten.

Is er ruimte voor maatwerk en flexibiliteit?

Opgemerkt wordt om af te stappen van een ouderwetse benadering en in plaats daarvan uit te gaan van een gebiedsgerichte benadering. Daarvoor is flexibiliteit en maatwerk van belang. De ambitie van de provincie is om ruimte voor maatwerk te kunnen bieden, en om functiemenging mogelijk te maken. De kaders die wij stellen zijn dan ook op hoofdlijnen en ruim genoeg.

Is er een intensivering ten op zichte van binnen steden? En welke ontwikkeling wil de provincie zien in kleine kernen? Is leefbaarheid in kleine kernen belangrijk?

Leefbaarheid is een belangrijk thema in kleine kernen. Onze inzet is erop gericht om te onderzoeken waar behoefte aan is in zowel steden als dorpen, en om goede initiatieven van onderop mogelijk te maken. Daarvoor zijn we momenteel bezig met de oprichting van de zogenoemde stadsbeweging die zich bezig gaat houden met leren, inspireren en participeren, zoals pilots, kennisdeling, kennisontwikkeling en netwerkvorming. Daarnaast wordt er in het kader van Agendastad momenteel gewerkt aan het maken van zogenoemde citydeals. Meer informatie daarover is te vinden op de site van Agendastad (www.agendastad.nl). Ook hebben enkele gemeenten retaildeals gesloten als onderdeel van de nationale Retailagenda (<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken/nieuws/2015/03/17/retailagenda-meer-kansen-voor-winkeliers>).

Mag uitbreiding niet meer?

De Ladder voor Duurzame Verstedelijking (Rijksbeleid) was al van kracht. De ladder gaat uit van het principe 'inbreiding voor uitbreiding'. De provincie gaat daar met het nieuwe beleid niet actiever op sturen, maar zal het principe 'inbreiding voor uitbreiding' – net als eerder – blijven hanteren. Uitbreiding mag dus nog steeds, mits is aangetoond dat inbreiding niet mogelijk is.

In hoeverre speelt gezondheid een rol bij het nieuwe beleid?

Veiligheid en gezondheid was al een centrale beleidsambitie binnen de Omgevingsvisie (in totaal zijn er 9 beleidsambities). De beleidsambitie blijft ook in de gereviseerde Omgevingsvisie staan. Voor het thema Bestaand Bebouwd Gebied is gezondheid relevant bij het onderdeel mobiliteit, door hoogdynamische functies te concentreren op hoogdynamische (en goed bereikbare) plekken wordt onnodige mobiliteit voorkomen.

Hoe wordt rekening gehouden met Deltabeslissingen en Klimaatadaptatie/Duurzaamheid? Ook wanneer het niet om nieuwe ontwikkelingen gaat?

We realiseren klimaatopgaven (wateroverlast/hittestress) duurzaamheid en andere kwaliteiten door deze mee te koppelen bij nieuwe ontwikkelingen zoals herstructurering en transformatie. Het is daarom zaak dit soort ontwikkelingen op gang te houden. Daarnaast zetten we al in op verduurzaming van de woningvoorraad.

Tafel Ondergrond

Het gebruik van de ruimte in de bovengrond hangt nauw samen met het gebruik van de ruimte in de ondergrond. De provincie heeft een adviserende taak richting het Rijk in afwegingen voor het gebruik van de diepe ondergrond. Voor de uitvoering van deze taak heeft de provincie een eigen visie op de ondergrond, die deel uitmaakt van de Omgevingsvisie.

In de Omgevingsvisie regelen we dat afwegingen voor het gebruik van zowel de bovengrond, als de ondergrond integraal worden gemaakt (uitvoeringsmodel: OF WAAR en HOE). Afwegingen zijn gebiedsgericht maatwerk.

Provincie Overijssel hanteert het uitgangspunt dat risico's aanvraabaar en beheersbaar moeten zijn. Bij twijfel geldt het voorzorgprincipe. Onconventioneel schaliegas en steenkoolgas zijn in Overijssel niet toegestaan.

In de revisie Omgevingsvisie wordt de systematiek van de provincie voor het afwegen van het gebruik van de ruimte versterkt door een afwegingsladder op het gebruik van de ondergrond (3D-benadering). Deze ladder heeft de volgende prioriteitstelling:

1. Drinkwaterwinning
2. Hernieuwbare energie
3. Tijdelijk gebruik
4. Permanent gebruik
5. Activiteiten die niet toegestaan worden

Hierbij worden veiligheid, duurzaamheid en efficiëntie toegepast als randvoorwaarden of principes voor het gebruik.

Het stabiliseren van zoutcavernes (Twente) vraagt aandacht. De provincie volgt het landelijkeafvalstoffenplan. Er is ruimte in het landelijke afvalstoffenplan (LAP 2) om een pilot uit te voeren naar het stabiliseren van cavernes met opvulstoffen.

De betrokken overheden bij Pilot Stabilisatie Cavernes Twente (PSCT) zijn:

- Provincie Overijssel: Bevoegd gezag voor Omgevingsvergunning Twente en coördinerende rol m.e.r. Afhankelijk van de keuze voor een vulstof kan daar ook aanpassing van de milieuvergunning van Twente bij komen
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu : Adviseur voor omgevingsvergunningen aan provincie Overijssel en EZ en mogelijk Verklaring van geen bedenkingen
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie: Bevoegd gezag voor Omgevingsvergunning AkzoNobel en Mijnbouwwet vergunningen en plannen
- Staatstoezicht op de Mijnen: Adviseur voor o.a. EZ over Omgevingsvergunningen en Mijnbouwwet vergunningen/plannen
- Gemeente Enschede : Bevoegd gezag voor aanpassing bestemmingsplan. En in de toekomst mogelijk ook de gemeente Hengelo, wanneer de pilot (verder) wordt doorgezet.

De huidige pilot is op dit moment stopgezet. Er wordt nu in breder verband gekeken hoe er om wordt gegaan met potentieel instabiele cavernes, en of in welke vorm de pilot wordt voortgezet.

Aanpak van spoedlocaties wordt afgerond binnen het Wbb-kader (inclusief overgangsrecht) in 2020. Deze taak ligt bij de huidige bevoegde gezagen Wbb. De bodemsaneringsprogramma's worden hiermee afgerond;

Na afronding van de spoedlocaties resteren nog locaties waar mogelijk sprake is van een ernstige bodemverontreiniging (werkvoorraad). Deze bodemverontreinigingen zullen op natuurlijke

momenten, b.v. bij een bestemmingswijziging, worden aangepakt door de eigenaar/initiatiefnemer, waardoor de bodemkwaliteit voldoet aan de gewenste kwaliteit bij de nieuwe functie. Deze maatregelen zullen onderdeel vormen van een melding of een aanvraag voor een Omgevingsvergunning, waarvoor de gemeente bevoegd gezag wordt. Hiermee wordt de overgang gemaakt van saneren naar beheren; de bodem(kwaliteit) zal gewoon als integraal onderdeel van de fysieke leefomgeving worden meegenomen. De zorgplicht is zowel in de Wet bodembescherming als straks in de Omgevingswet een belangrijk instrumenten voor het voorkomen en herstellen van nieuwe bodemverontreinigingen. De veroorzaker is verplicht om bij nieuwe bodemverontreinigingen (ontstaan na 1987) alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om de verontreiniging en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken.

In de Groene Omgeving is zoekruimte voor nieuwe drinkwaterwinningen. De provincie volgt de Kaderrichtlijn Water als het gaat om het geschikt houden van de grondwaterkwaliteit. Of een gebied aan het einde of aan het begin van het watersysteem gekozen wordt voor een nieuwe drinkwaterwinning wordt afgewogen op basis van de OF WAAR HOE systematiek (uitvoeringsmodel Omgevingsvisie). In die afweging wordt gekeken naar maatschappelijk nut (OF), de plek in relatie tot gebruik van de grond (WAAR) en naar de aanvaardbaarheid en beheersbaarheid van risico's (HOE).

Tafel Energietransitie

Uitleg van het nieuwe beleid en uit te voeren verkenningen voor het thema Energietransitie:

Zonne-energie:

Nieuw beleid: de mogelijkheden voor ruimte voor zonne-energie:

- In bestaand bebouwd gebied op daken, dan wel,
- In bestaand bebouwd gebied op bedrijventerreinen en braakliggende gronden, dan wel,
- In de groene omgeving op bestaande bouwvlakken.

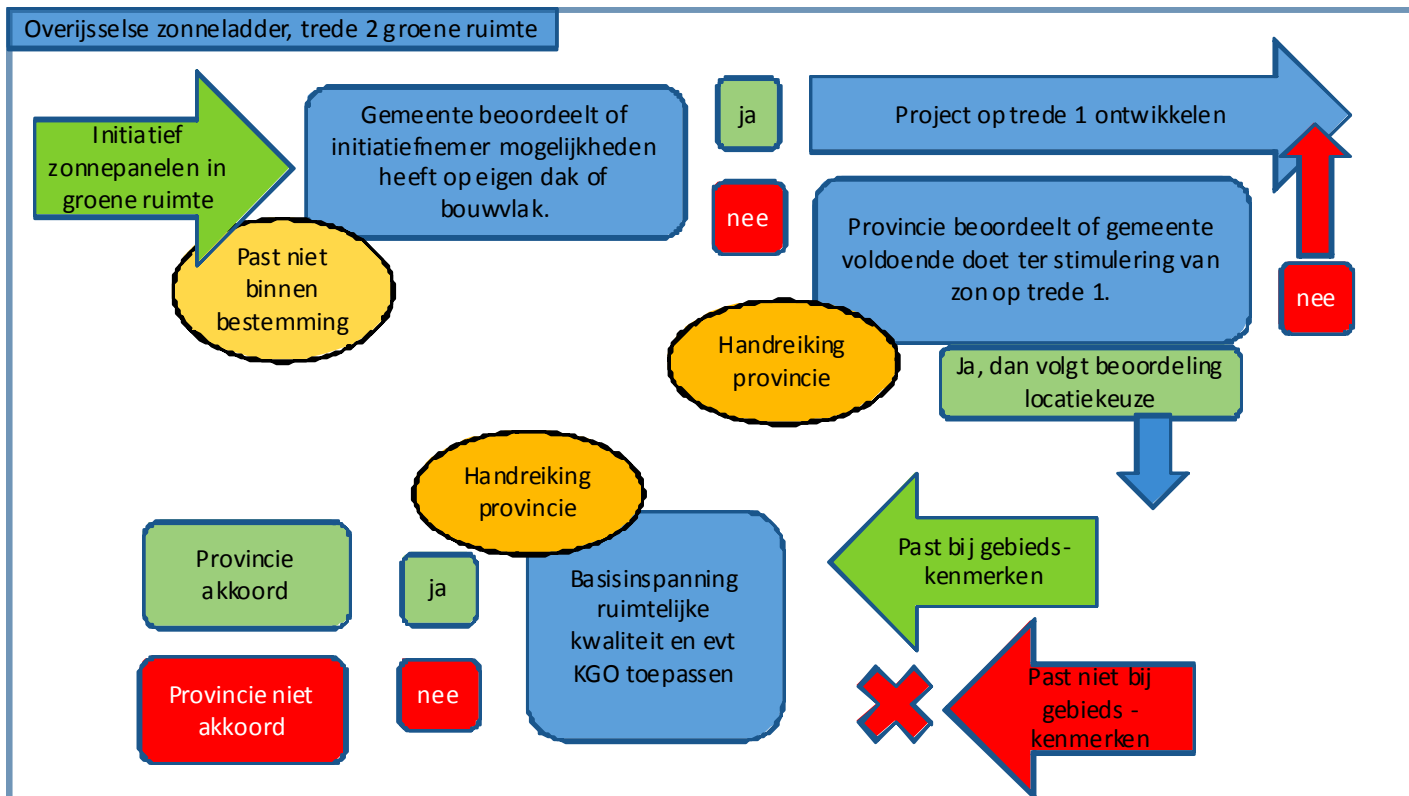
Als bovenstaande mogelijkheden afvallen komt (pas) de mogelijkheid in de groene ruimte niet zijnde natuur (waar onder EHS en N2000-gebied) in beeld.

De provincie vraagt van gemeenten vragen om in beeld te brengen hoeveel ha zonnepanelen ze nodig hebben tot 2023 en 2030 en welk aandeel daarvan redelijkerwijs in de bebouwde omgeving kan. Als dit in beeld is, en mits gemeenten voldoende inspanning plegen op trede 1 (in bestaand bebouwd gebied en bouwvlakken), dan kan parallel ontwikkeld worden in bestaand bebouwd gebied en in de groene ruimte, volgens de zonneladder. Het gaat om een zonneladder met twee treden:

Trede 1 = 1^e voorkeur: In bestaand bebouwd gebied op daken, dan wel, in bestaand bebouwd gebied op bedrijventerreinen en braakliggende gronden, dan wel, in de groene omgeving op bestaande bouwvlakken.

Trede 2 = 2^e voorkeur: in de groene ruimte niet zijnde natuur.

Hieronder staat schematisch uitgelegd hoe we omgaan met veldopstellingen in de groene ruimte.

Vanaf april 2016 gaat de provincie onderzoeken of het wenselijk is om aanvullende criteria voor zonnevelden in de groene ruimte te hanteren. Gedacht wordt aan bestemmen voor bepaalde tijd, multifunctioneel ruimtegebruik en de duurzaamheid van de panelen an sich. Indien haalbaar qua planning, worden deze aanvullende criteria meegenomen in de ter visielegging van september 2016

Bio-energie:

In het Statenvoorstel staat dat de provincie de groeimogelijkheden van bestaande biovergisters gaat verkennen.

Gedeputeerde Liefers heeft in de PS vergadering van 17 februari aangegeven met de Staten in gesprek te willen over de vraag waar de grens ligt tussen een mestvergister die in het landelijk gebied past en wanneer de installatie zodanig is qua omvang en impact dat die thuishoort op een bedrijventerrein.

De provincie start met een inventarisatie van groeimogelijkheden. Resultaten worden verwerkt in de Energieatlas, teksten omgevingsvisie en verordening en gaan mee in de ter visielegging van de Omgevingsvisie in september 2016.

Energie uit de ondergrond

In het Statenvoorstel staat dat de provincie, met partners, een verkenning start naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van geothermie in de boringsvrije zone Salland Diep. De verkenning is opgesplitst in twee fasen;

Fase 1; de verkenning van geothermie voor het gebied Hanzeland, Zwolle. Deze betreft het verzamelen van bouwstenen en feiten en resulteert o.a. in een voorstel voor het wel of niet uitvoeren van fase 2. Najaar 2016 komt er een advies in GS voor besluitvorming. Waarna verwerking in de Omgevingsvisie plaatsvindt in de APK 2017.

Fase 2; de uitgebreidere verkenning voor de overige gebieden. Deze fase betreft meningsvorming voor de gehele boringsvrije zone Sallands Diep en resulteert in een advies voor besluitvorming in GS/PS.

Windenergie:

- 1) In het Statenvoorstel staat dat de provincie de clustereis voor windturbines in de groene ruimte laat vervallen. In de regiobijeenkomst is aan de orde geweest hoe verrommeling van het landschap voorkomen wordt. Dat gebeurt door toepassing van het basisbeleid. Bij initiatieven voor windturbines in de groene ruimte wordt beoordeeld of het ontwerp past bij

op de betreffende locatie en past bij de gebiedskenmerken. Ook houden we rekening met het 'laadvermogen' van het landschap. Wanneer het maximale laadvermogen is bereikt, leidt de toevoeging van een turbine tot verrommeling.

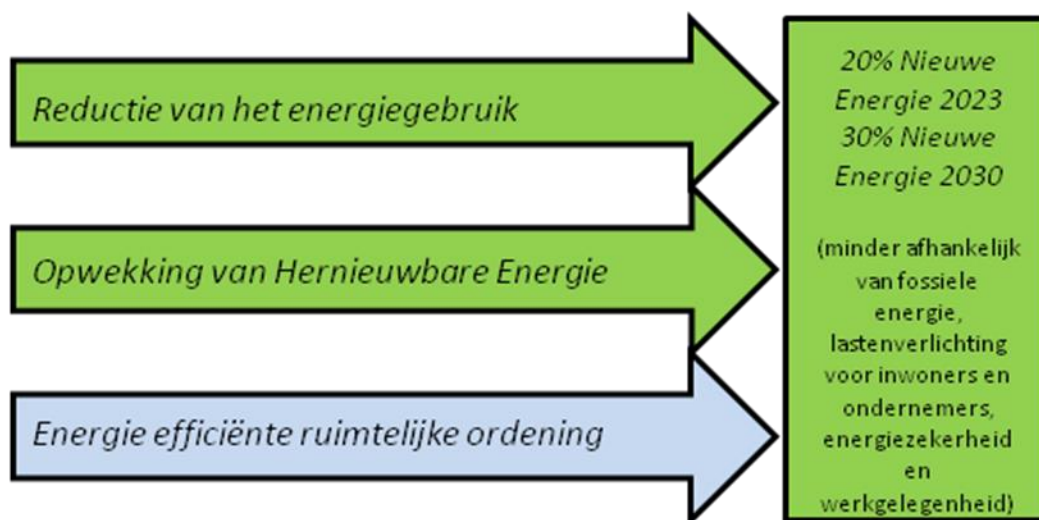
- 2) De provincie gaat met partners verkennen wat de (on)mogelijkheden voor windenergie in Nationale Landschappen. Let op, het gaat hier niet om nieuw beleid, maar om een onderzoek naar effecten en kansen. De verkenning heeft een technische kant: objectief meetbare effecten. En een kant van 'beleving en draagvlak': de subjectieve kant. Potentiële partners worden in april benaderd over deelname aan de verkenning. De gemeenten die in de Nationale Landschappen liggen worden vanzelfsprekend uitgenodigd om deel te nemen.
- 3) De provincie gaat met partners verkennen wat de (on)mogelijkheden voor windturbines in (delen van) het NNN zijn. Let op, het gaat hier niet om nieuw beleid, maar om een onderzoek naar effecten en kansen. De verkenning heeft een technische kant: objectief meetbare effecten. En een kant van 'beleving en draagvlak': subjectieve kant. Potentiële partners worden in april benaderd over deelname aan de verkenning. Tijdens de regiobijeenkomst is gepeild welke stakeholders willen participeren in de verkenning. Dat zijn Staatsbosbeheer en, onder voorbehoud, gemeenten Olst-Wijhe, Wierden en Lossler.

Ruimtelijk instrumentarium uitnodigend inzetten

De provincie wil haar ruimtelijke instrumentarium uitnodigend inzetten door 'energie-inclusieve' ruimtelijke planning te introduceren. We noemen dit ook wel energie efficiënte ruimtelijk ordening en daarmee willen we werken aan energiebesparing op de lange termijn. Door het belang van energietransitie te laten meewegen in ruimtelijke plannen voorkomen we energiegebruik op de lange termijn. De belangenafweging en ruimtelijke keuzes maken provincie, gemeente en initiatiefnemer samen. We doen dat vanaf de vroegste planfase. We willen o.a. kansen benutten op deze onderwerpen:

- 1) Locaties van bijvoorbeeld bedrijven of publieke gebouwen die wij nu kiezen, hebben effect voor tientallen jaren. Door goed bereikbare plekken te kiezen voorkomen we onnodige verkeersbewegingen en daarmee CO2 uitstoot.
- 2) Door energie-efficiënte ruimtelijke ordening beperken we de energievraag en benutten we hernieuwbare bronnen optimaal.
- 3) En door ruimtelijke ordening kunnen we vragers en aanbieders van (rest)warmte bij elkaar positioneren.
- 4) Energie efficiënte ruimtelijke ordening werkt ook ondergronds. Om bijvoorbeeld de potentie van warmte-koude-opslag optimaal te benutten willen we de locaties van de ondergrondse bronnen weloverwogen kiezen.

In onderstaande figuur ziet u dat we onze energietransitiedoelen willen bereiken door de optelsom van 1) energiebesparing (programma Nieuwe Energie), 2) ruimte maken voor opwekking van hernieuwbare energie en 3) energie efficiënte RO.

Medio 2017 worden de energietransitiedoelstellingen gemonitord, bij achterblijven overweegt GS om het ruimtelijk instrumentarium richtinggevender en normerender in te zetten.

Tips en aandachtspunten en vragen uit de groep:

- Wanneer is het een zonneveld? Daarvoor is geen kwantitatieve maat. De maat en schaal van de omgeving en de impact op de omgeving bepaalt dat;
- KGO is ook voor zonnevelden van toepassing. In sommige gevallen is een basisinspanning voldoende, in andere gevallen een aanvullende investering;
- Provinciale zonneladder: Toevoeging uit de groep: als het gaat om de hoeveelheid hectare zonneveld die nodig is om de doelstelling te halen, dan moet ook naar andere vormen van hernieuwbare energieopwekking gekeken worden;
- Let op dat de welstandscommissie in veel gevallen geen toetsingskader heeft voor zonnepanelen in veldopstelling;
- Suggestie Gelderland; kijk naar pilots zon op erf – bij stoppen agrarisch bedrijf;
- Waarom worden zonnepanelen in de EHS niet verkend? Omdat de combinatie van natuurbehoud en natuurontwikkeling niet goed te combineren is het plaatsen van zonnepanelen;
- Staatsbosbeheer: zijn zonnepanelen boven een parkeerplaats in een natuurgebied mogelijk? Indien de parkeerplaats buiten de EHS begrenzing valt: ja. In de EHS in principe niet, maar we kunnen in gesprek over een maatwerkoplossing;
- Zonnepanelen direct impact op natuurwaarden, daarom niet in verkenning.
- Gevraagd wordt ook om de diverse hoogtes en vormen van windenergie te betrekken bij de verkenning.
- Biomassa: zet Overijssel ook in op houtverbranding? Overijssel stimuleert dit wel via eht programma Nieuwe Energie. In de Omgevingsvisie wordt geen beleid gewijzigd t.a.v. houtverbrandingsinstallaties. Provincie faciliteren gemeenten bij het opstellen van een visie op verwarmen zonder gas in de toekomst (Warmteplannen) daarbij is ook houtverbranding aan de orde. Volgens Staatsbosbeheer kunnen we een grote sprong maken met houtconversie.

Tafel Agro&Food

In 2014 hebben betrokken stakeholders in 5 rondetafelgesprekken vastgesteld dat de Agro&Food-sector een transitie naar duurzaamheid moet maken. Hiermee kan zowel de verdien capaciteit van de sector als de omgevingskwaliteit worden versterkt.

De transitie krijgt provinciale ondersteuning vanuit twee lijnen:

- Met het programma Agro&Food worden innovatieve projecten uit de sector ondersteund en met elkaar verbonden.
- In de Omgevingsvisie geeft de provincie richting aan de ontwikkeling van duurzame bedrijven.

Provinciale Staten hebben op hoofdlijnen de richting bepaald voor het ruimtelijk beleid voor de Agro&Food sector. Kernpunten zijn:

- Kwalitatieve sturing: ruimtematen voor agrarische bouwblokken vervallen en bedrijven krijgen de ruimte om te groeien onder voorwaarde van versterking van ruimtelijke kwaliteit (huidig beleid), duurzaamheid en sociale kwaliteit.
- Vestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven is alleen mogelijk op bestaande agrarische bedrijfslocaties.
- De aanvullende kwaliteitsvoorwaarden (duurzaamheid en sociale kwaliteit) werken we samen uit met onze partners.
- Met partners verkennen we de mogelijkheden voor ketenoptimalisatie.

De gesprekspartners kunnen zich op hoofdlijnen vinden in deze nieuwe beleidslijn.

In de discussie kwamen een aantal onderwerpen aan de orde:

- Welke aspecten spelen een rol bij duurzaamheid en sociale kwaliteit:
 - Sociale kwaliteit: rekening houden met de burens en vroegtijdig in dialoog met de burens. Met name gemeenten gaven aan dat dit al praktijk is en onder de nieuwe omgevingswet geregeld wordt.
 - Duurzaamheid: volksgezondheid, geur, stof en omgevingskwaliteit spelen hier een rol. Met name volksgezondheid vraagt hier extra aandacht.
- Complexiteit: een aantal gemeenten gaf aan dat de kwalitatieve sturing gericht op ruimtelijke kwaliteit niet evenvoudig is. Aanvullende, kwalitatieve voorwaarden voor groei kunnen tot vergelijkbare complexiteit leiden.
- Gelijk speelveld: gevraagd werd af te stemmen met de buurprovincies over gelijke behandeling over provinciegrenzen heen.
- Bestaande regelgeving en instrumenten: veel milieuaspecten zijn al genormeerd met bestaande wet- en regelgeving. Dat is het basisniveau waaraan alle bedrijven moeten voldoen.

Groeiruimte kan verdiend worden door meer te doen dan al moet van de wetgever. Juist om stappen voorwaarts te zetten in de transitie.

- **Maatwerk:** ieder bedrijf kiest zijn eigen bedrijfsmodel en strategie op weg naar verduurzaming en vergroten van de verdien capaciteit. Aanvullende kwaliteitsvoorwaarden moeten juist die ruimte bieden en geen keurslijf worden. Het beeld is meer een lijst aandachtspunten en een voorbeeldenboek aan de hand waarvan de ondernemer kan verantwoorden welke stappen richting duurzaamheid hij zet.
- **Balans:** omvang van bedrijfsontwikkeling en omvang van de inzet op verduurzaming moeten met elkaar in balans zijn. Samen moeten we op zoek hoe die balans eruit ziet en hoe die is te borgen. Zonder in (te) afrekenbare systemen terug te vallen. De huidige sturing op ruimtelijke kwaliteit, met een catalogus gebiedskenmerken en de KGO, dient hierbij als voorbeeld waarop voortgebouwd kan worden.

Deze aandachtspunten vragen in de uitwerking van de aanvullende kwaliteitsvoorwaarden voor bedrijfsgroei aandacht. Partners willen daar graag in meedenken en ontwikkelen. In april kunnen de partners een uitnodiging verwachten voor een werkbijeenkomst in mei.

Definitief verslag 7 april 2016
Aan dit verslag kunnen geen rechten worden ontleend